

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació**

AVALUACIÓ DE RISCOS I PLA D'ACCIÓ. **Aspectes documentals**

Elsa Buenaventura Espín

Veterinària del Servei d'Ordenació Ramadera

INTRODUCCIÓ

❖ QUÈ ÉS?

Procediment sistemàtic que serveix per identificar els riscos associats a la caudofàgia, a la nostra explotació, quantificar-los i establir mesures per controlar-los o eliminar-los

Aquests riscos estan definits a la Recomanació (EU) 2016/336, i són:

- Materials enriquiment
- Higiene
- Comfort tèrmic
- Qualitat de l'aire
- Estat sanitari
- Competició pels aliments i l'espai
- Dieta

INTRODUCCIÓ

❖ QUI L'HA DE FER?

L'escuat en l'espècie porcina és una mutilació que no es pot realitzar de manera rutinària. La normativa vigent (RD 1135/2002 i Directiva 2008/120/CE) estableix que, abans de practicar l'escuat, cal adoptar altres mesures per prevenir la caudofàgia

Per tant, tota explotació que consideri que té risc de patir caudofàgia en alguna de les fases de producció, tant si escua com si no, haurà de fer l'avaluació de riscos.

INTRODUCCIÓ

❖ QUI L'HA D'EMPLENAR?

El/la titular de l'explotació, assessorat/ada pel/per la veterinari/ària (de l'explotació, ADS, integradora)

Ha de romandre a l'explotació.

INTRODUCCIÓ

❖ CADA QUAN S'HA DE FER?

L'avaluació de riscos s'ha de realitzar les vegades que el/la titular consideri necessari per començar a fer proves amb animals sense escuar

Es recomana:

- Engreix/Reposició: 1 cop per cada lot (a la 3a-4a setmana de la transició i al final de l'engreix)
- Reproducció: 2 cops/any en circumstàncies climàtiques diferents

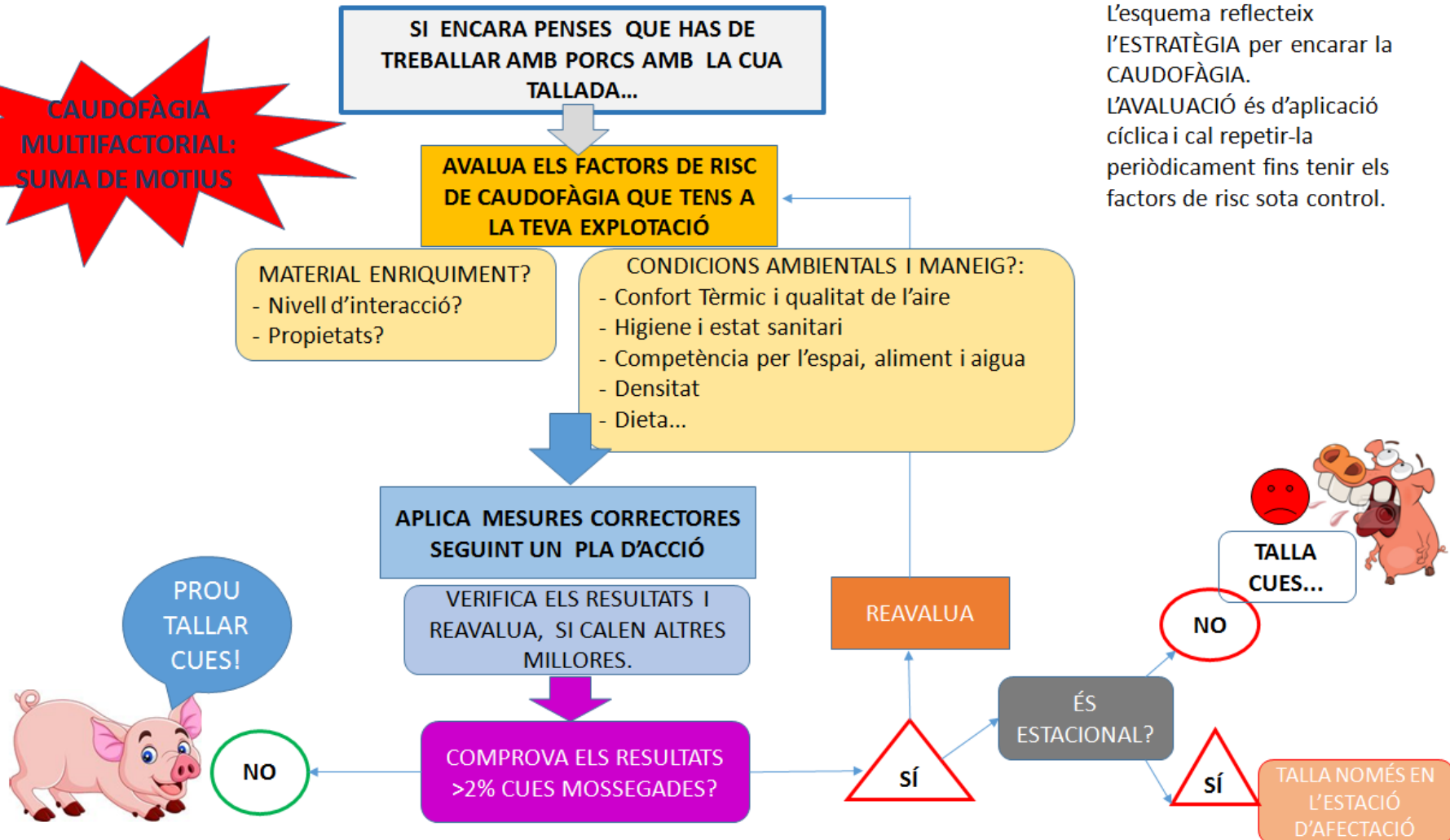
INTRODUCCIÓ

❖ COM ACTUAR?

- Fer l'avaluació de riscos
- Identificació dels factors de risc a controlar
- Establir mesures correctores
- Determinar un termini d'aplicació
- Tornar a fer l'avaluació de riscos
- Factors de risc sota control
- Proves amb animals sense escuar

INTRODUCCIÓ

**CAUDOFÀGIA
MULTIFACTORIAL:
SUMA DE MOTIUS**

L'esquema reflecteix l'ESTRATÈGIA per encarar la CAUDOFÀGIA. L'AVAUACIÓ és d'aplicació cíclica i cal repetir-la periòdicament fins tenir els factors de risc sota control.

DESCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS

❖ FITXA DESCRIPTIVA

- És una foto fixa de l'exploració que s'emplenarà abans de fer l'avaluació de riscos
- Només s'ha de fer un cop si no hi ha canvis substancials a l'exploració
- Ofereix informació ràpida i visual
- Facilitat per detectar els punts més dèbils de l'exploració
- <http://agricultura.gencat.cat/web/.content/07-ramaderia/benestar-animal/enllacos-documents/mutilacions/fitxers-binariis/fitxa-descriptiva-exploracio.pdf>

DESCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS

❖ AVALUACIÓ FACTORS DE RISC

- És una anàlisi dels factors de risc presents en un moment determinat i per una fase productiva concreta
- S'ha de fer per cada nau
- S'ha de fer per a cada fase productiva

<http://agricultura.gencat.cat/web/.content/07-ramaderia/benestar-animal/enllacos-documents/mutilacions/fitxers-binaris/fitxa-avaluacio-factors-risc-caudofagia.pdf>

DESCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS

❖ OBSERVACIONS PER CORRALINA

- Document que es pot fer servir per anar anotant les dades de cada corralina avaluada
- Aquests paràmetres registrats serviran per fer una mitjana que traslladarem a la fitxa d'avaluació de riscos

<http://agricultura.gencat.cat/web/.content/07-ramaderia/benestar-animal/enllacos-documents/mutilacions/fitxers-binaris/observacions-per-corrallina.pdf>

DESCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS

❖ PLA D'ACCIÓ

- Document on es descriuen les mesures correctores per controlar els factors de risc
- Ha de constar els terminis per portar-les a terme
- Es classifiquen els terminis per l'aplicació de les mesures en funció de:
 - Facilitat per aplicar la mesura.
 - Estigui condicionat el compliment de la normativa vigent.
 - Despesa econòmica.
 - Temps necessari per aplicar-la.

DESCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS

❖ PLA D'ACCIÓ

- Mesures a curt termini:
 - Materials d'enriquiment
 - Formació del cuidant / Increment de la freqüència d'inspecció dels animals
 - Alimentació / Dieta
 - Densitat
 - Infraestructures de fàcil i necessària reparació (abeuradors, menjadores, ventiladors...).
- Mesures a mig-llarg termini:
 - Infraestructures relacionades amb la ventilació i la calefacció
 - Infraestructures relacionades amb abeuradors i menjadores
 - Infraestructures relacionades amb el tipus de sòl
 - Mesures relacionades amb la selecció genètica.

DESCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS

❖ PLA D'ACCIÓ

- Un cop verificat que les mesures correctores s'han efectuat caldrà fer una nova avaluació de riscos

<http://agricultura.gencat.cat/web/.content/07-ramaderia/benestar-animal/enllacos-documentos/mutilacions/fitxers-binaris/pla-accio.pdf>

DESCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS

❖ FITXA DE SEGUIMENT D'UN BROT DE CAUDOFÀGIA

- Informe descriptiu de les característiques que envolten un brot de caudofàgia
- L'objectiu és recaptar tota la informació per tenir un major coneixement dels casos de caudofàgia

<http://agricultura.gencat.cat/web/.content/07-ramaderia/benestar-animal/enllacos-documentos/mutilacions/fitxers-binaris/fitxa-seguimen-un-brot.pdf>

ASPECTES MÉS DESTACABLES

❖ Animals valorats

- 10% dels corrals de cada nau o 150 animals de la mateixa fase productiva
- En cas d'explotacions molt grans: 2-3 corralines per nau i categoria d'animals

❖ Tria de corralines

- Fer la selecció abans d'entrar a les naus, sobre plànol
- No triar corrals llatzaret, ni buits, ni corrals amb menys animals que la resta
- Triar corrals dels extrems i del centre, com a mínim.
- Fer servir la fitxa d'observacions per corralina per anotar les dades de cadascuns dels corrals triats
- Amb el resultat de la mitjana dels resultats de les fitxes per corralina s'omplirà la fitxa d'avaluació de riscos

ASPECTES MÉS DESTACABLES

❖ Metodologia

- Entrar a la nau, en silenci i calma per no destorbar els animals
- Fer mesures de confort tèrmic (apinyament, tremolor, panteix)
- Fer aixecar els animals
- Altres mesures (ambientals, abeuradors, menjadores, lesions, brutícia)

ASPECTES MÉS DESTACABLES

❖ Metodologia

- Avaluar conducta exploratòria del material d'enriquiment
 - Observar els porcs actius durant 2 min
 - Comptabilitzar els porcs actius que estan explorant el material (A)
 - Comptabilitzar els porcs actius que interactuen amb altres porcs o amb altres parts del corral (B)
 - No es consideraran en el càlcul:
 - Porcs dormint
 - Porcs mirant a l'infinit
 - Porcs mastegant al buit o fent rotacions amb la llengua
 - Porcs menjant o bevent

$$X = 100A / (A + B)$$

Conducta exploratòria
màxima
X = 100-86,4%

Conducta exploratòria
intermitja
X = 86,3-18,1%

Conducta exploratòria
mínima
X = 18,0-0%

RECOMANACIONS

❖ Abeuradors i menjadores

- 1 abeurador/10 animals
- 40cm menjadora/animal en alimentació racionada i en continu
- En alimentació ad libitum observar que no hi hagi competència

❖ Densitat

- Comprovar que la densitat obtinguda compleix amb la normativa vigent.
- També s'ha de comprovar que la densitat es complirà en el moment de sortida dels animals

RECOMANACIONS

❖ Condicions ambientals

- Cal efectuar les preses a nivell del cap dels animals
- Si no es poden mesurar Humitat, Co₂ ni NH₃, caldrà valorar la concentració de gasos segons les especificacions subjectives:
 - Humitat: Entelament ulleres
 - CO₂: Irritació en ulls i mucoses (picor)
 - NH₃: Irritació en ulls i sensació de fred

RECOMANACIONS

❖ Indicadors basats en els animals

- Disseny de les corralines

- Zona d'alimentació (Zona activa on hi ha la menjadora)
- Zona de descans, on jauen (oposada a l'anterior)
- Zona de defecació (normalment a un dels laterals)

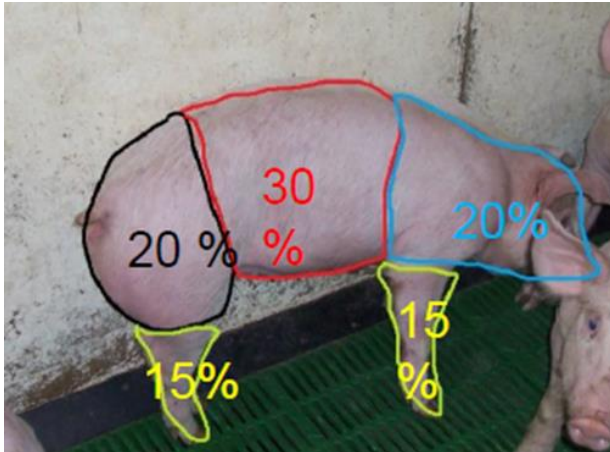
La jerarquia fa que els animals dominants siguin els que gaudeixen preferentment de la zona activa i la de descans

- Valorant la higiene dels animals podem obtenir informació sobre aspectes que no funcionen a la corralina:

- Observem presència de purins sobre la superfície corporal
- Per calcular el %, traslladem la superfície bruta al llom i allarguem cap al pernil i la pota

RECOMANACIONS

❖ Indicadors basats en els animals

Score 0 (<50%)

IRTA

Score 2 ($\geq 50\%$)

RECOMANACIONS

❖ Indicadors basats en els animals

- Valoració del Confort tèrmic, hi ha 3 variables:
 - Apinyament: Porc ajagut amb més de la meitat del seu cos en contacte amb altres porcs i una part considerable d'aquest per sobre d'algun d'ells
 - Tremolor: Irregular i lenta vibració d'una part del cos o de tot ell per causa del fred. Més fàcilment observable en porcs tombats
 - Panteix: Respiració agitada i ràpida a través de la boca

En els 3 casos es valorarà negativament quan el % d'animals afectats sigui del 20% o més

- Indicis de caudofàgia
 - Cua desenrotllada i baixada, com amagada cap a dins, entre les cuixes (difícil de veure en cues curtes)

RECOMANACIONS

❖ MOSSEGADES DE CUA

Nivell 0

Cua intacta.
No hi ha ferides

Nivell 1

Presència de ferides,
sense sang fresca.
Zones envermellides,
sense inflamació

Nivell 2

La sang fresca és visible.
Hi ha mostres d'inflamació
i/o infecció. Manca part de la
cua o s'ha format crosta 23

RECOMANACIONS

- ❖ Aquest model de sistema d'avaluació del risc de caudofàgia i la documentació presentada, ha estat elaborat pel DARP.
- ❖ Aquests documents no són oficials i cada explotació pot adequar-los a les seves circumstàncies, complementar-los amb les comprovacions que ja realitza habitualment o crear-ne uns altres de nous.
- ❖ L'únic requisit que s'ha de complir per justificar que l'avaluació ha estat completa, és que tots els factors de risc que contempla la Recomanació (EU) 2016/336 s'han analitzat a cada categoria d'animals i en un número adequat de corralines o sobre un número representatiu d'animals a cadascuna de les naus.
- ❖ El Departament està treballant per oferir al sector una eina per tal de poder realitzar el sistema d'avaluació de riscos de manera digital

RECOMANACIONS

❖ RECORDEU

- L'avaluació de riscos és una **eina** més per a la vostra explotació.
- L'avaluació de riscos s'ha de fer perquè la **normativa així ho marca**, però si es fa ben feta se'n pot treure molta informació.
- Fer l'avaluació de riscos només per **cobrir expedient** només serveix per **perdre el temps**
- **L'objectiu** final de tot això és **DEIXAR D'ESCUAR ELS ANIMALS**

WEB:

http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/ramaderia/dar_benestar_animal/dar_porcs/mutilacions

**Generalitat
de Catalunya**

Moltes gràcies!!

ebuenaventura@gencat.cat